

Diszfunkcionálisan működő családok jellemzői

Márton Andrea,
Szociológus, szociálpolitikai szakértő

2018.11.27.

ológus,

Család funkciói:

- Nyílt rendszer (hatások, egyének, kölcsönhatások)
- Funkciói:
  - Biológiai
  - Gazdasági
  - Érzelmi szükségletet biztosít (biztonság, jó kapcsolat)
  - Társadalmi státus
  - Betegekről, öregekről való gondoskodás
  - Kulturális igény felkeltése, a szabadidő irányítása
  - Családtagok életének irányítása, ellenőrzés
  - Szocializációs, nevelési funkció, személyiségformálás
  - Támogató rendszer

A család, mint rendszer:

A családnak fontos szerepe van a szenvedélybetegséggel kapcsolatos folyamatokban:

- Kialakulásában (pl. diszfunkcionálisan működő családi rendszer, hajlamosító háttértényezők)
- Fennmaradásában (játszmák, kodependencia)
- és a felépülésében (felépülési modellek, terápiás, önsegítő csoportok, ...)

A család, mint rendszer megközelíthető:

- Interakció: a rendszer tagjainak viszonyai, kapcsolatai
- Működés : egészséges – nem egészséges család

Az egészségesen működő család jellemezői 1.

- Világos értékek, ezek következetes képviselője.
- Minden változás lassan, rugalmasan, folyamatosan, és bejósolhatóan zajlik a tagok számára.
- Nincs bűnbakképzés, rugalmas a stresszkezelés.
- Érzéseiket, indulataikat kimutatják, lehet róla beszélni.
- Vannak családi rituálék.
- A tagok támogatják egymást érzelmileg, biztatják egymást, és kiállnak egymásért.

Az egészségesen működő család jellemezői 2.

- Megtanulják egymás és saját magukat tisztelni, kifelé nem szidják egymást és maguk között sem becsmérlik a másikat.
- Bizalom van, kiadhatják magukat egymásnak.
- Megosztott a felelősség, mindenkinek meg van a maga feladata, a viszonyok mellérendeltek.
- Nyílt egyértelmű a kommunikáció a családban, mindenki véleménye fontos.

Diszfunkcionális családi rendszer jellemzői 1. („drogos család, „deviáns család”)

- A családtagok nem tanultak meg a problémáikkal, érzéseikkel azonosulni.
- Nem tudják megosztani rossz érzéseiket.
- Nem őszinték sem önmagukkal, sem egymással.
- „NEM érzünk! Nem bízunk! Nem beszélünk!”
- A megoldatlan rossz érzések külső viselkedésben nyilvánulnak meg.

Diszfunkcionális családi rendszer jellemzői 2.

- A családtagok közötti pszichológiai határok vagy merevek (fal van közöttük), vagy rendezetlenek (egymásba olvadnak).
- A családi szerepek felcserélődnek (deviáns gyerek irányít és uralkodik)
- A régi sérelmeket, rossz érzéseket, még hosszú idő után is felemlégetik, nem tudják megemészteni, feldolgozni, megbocsátani.
- Kifelé: boldog család látszatát tartják fenn, „mintha család” .

Diszfunkcionális családi rendszer jellemzői 3.

- Befelé: szégyen, titok, rejtegetnivaló, káosz, a titkolózás egymás között is zajlik, nem segítik egymást.
- Mivel a látszat fenntartására megy el az energia, valódi szükségleteik kielégítetlenek maradnak.
- Destruktív vádaskodás, minősítés, címkézés, „szégyelld magad”, „bezzeg, ...a „.
- A (rossz) érzések uralják a családot nem az értékrend.
- Alá-fülé rendeltség viszonyok vannak a tagok között – mely kedvez a függőségek kialakulásának.
- Szerepjátszmák (pl: áldozat –üldöző – megmentő)

A diszfunkcionalitás háttere

A kultúra és a társadalmi rendszer értékrendje nagyban befolyásolja a családok működését.

A XXI. Század értékválsága kitermeli a problémás családokat.

Az újabb és újabb életciklusok (pl: házasságkötés, első gyermek születése, ... stb.) járhatnak aktuálisan váratlan krízisekkel, ám egy egészségesen működő család jól megoldja ezeket.

A diszfunkcionálisan működő család önmagában kevés ahhoz, hogy valaki szerhasználóvá váljon, még több más tényező együttes jelenléte is szükséges!

A logika fordítotttsága: minden súlyos, hosszantartó függőségi probléma mögött diszfunkcionális család áll.

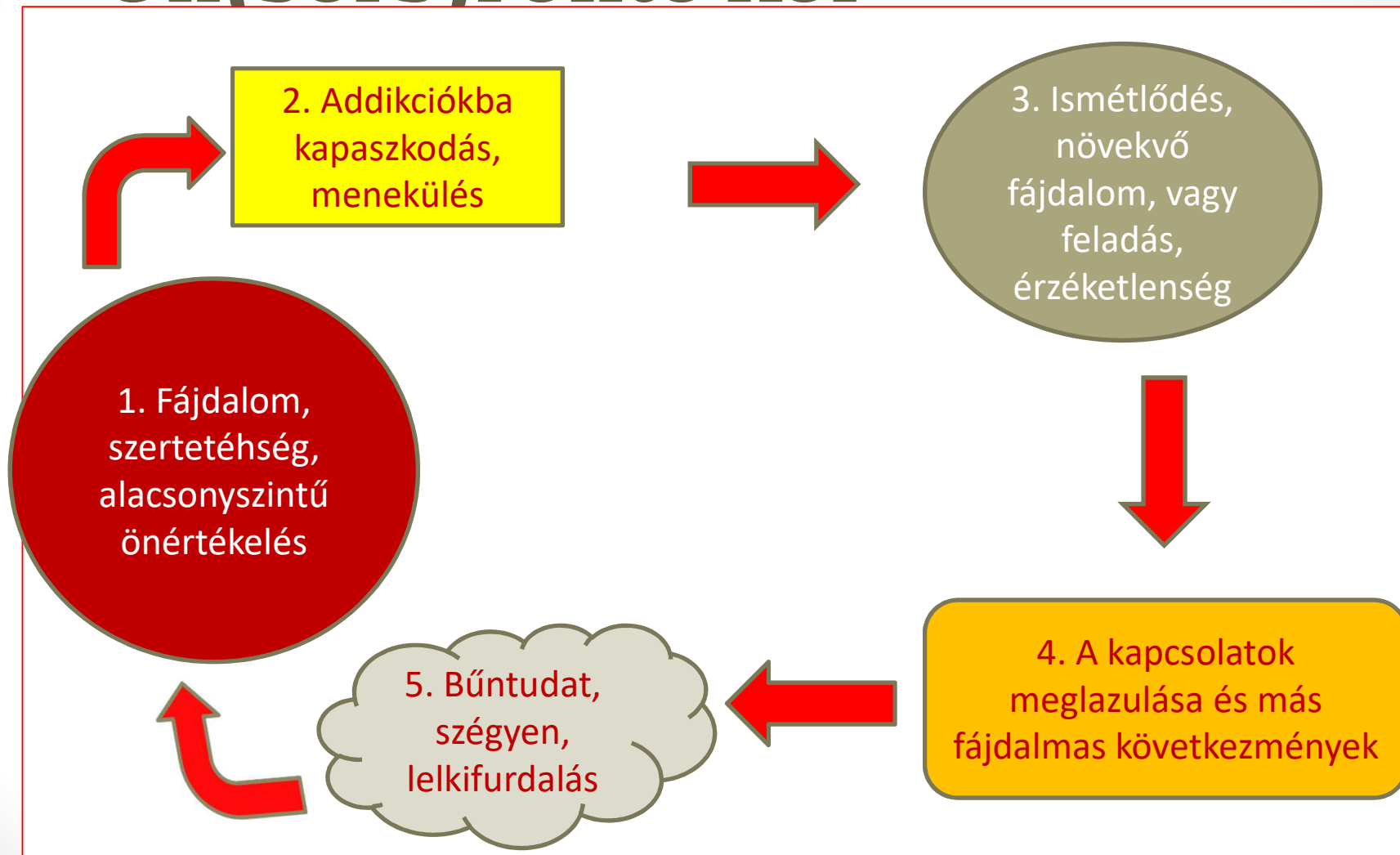
Szenvedélybeteg családok speciális jellemzői 1.

- Családon belüli merev, rideg, idejét múlt érintkezési formák. (beszéd, viselkedésmód)
- Állandó minősítés, címkézés.
- Kettős kötés (double binde) a drogos és a másik nemű szülő között.
- Szokatlan kapcsolat az azonos nemű szülővel.
- Örömtelenség.
- Szexuális problémák a szülőknél.
- Szenvedélyszerű viselkedés több generáción át.

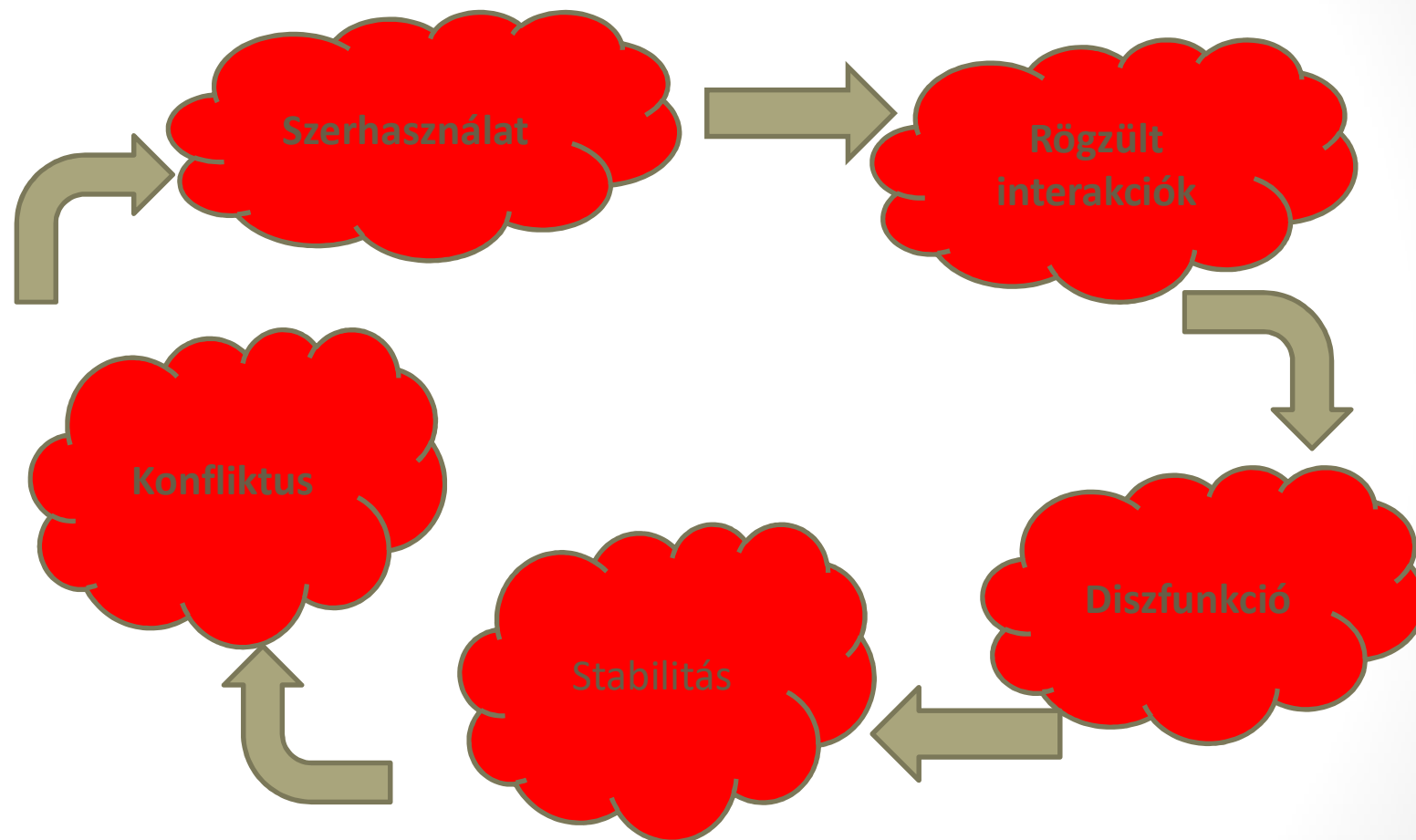
Szenvedélybeteg családok speciális jellemzői 2.

- A konfliktusok nyersebb formában jelennek meg.
- Az anyák nevelési stratégiája a csecsemőkori állapotot tartja fenn – szimbiotikus nevelés (uralkodó anya- visszahúzódó, elnyomott gyerek).
- Gyakori téma a halál.
- A drogos serdülő szubkultúrája.

Ön(sors)rontó kör

Családi addikciós ciklus

Jellemző szerepstruktúrák

Kelemen Gábor: A szenvedélybeteget magában foglaló család szerepstuktúrája

szerep	motiváló érzés	tünet	egyéni haszon	családi nyereség	várható ár
addikt	szégyen	ivás/drog	kisebb fájdalom	egyedül maradás	függőség
társfüggő	harag	erőtlenység	önelégültség	felelősség	betegség
Hős	bűntudat	túrteljesít és	figyelem (+)	büszkesé, érték	kényszer
Bűnbak	sértettség	delikvens	figyelem (-)	figylemeleter lés	önpusztítás
elvesztett gyermek	magányoss ág	félénk	menekülés	megnyugvás	izolálódás
bohóc	félelem	túl aktív	figyeleme (nevetés)	öröm	éretlenség

A pszichoaktív szerhasználat családi előzményei 1.

- A szülők alkohol- ill. droghasználata és azzal kapcsolatos attitűdje.
- A szülők érzelmi életének zavara.
- Az apa tényleges vagy szimbolikus hiánya.
- Családi traumák.
- A szülők hosszadalmas, súlyos betegsége.
- A szülők tartós hiánya, depriváció.
- Családon belüli fizikai és /vagy szexuális bántalmazás
- Család élettörténetébe tartozó traumák (kitelepítés, láger, munkatábor, börtön, ...)

A pszichoaktív szerhasználat családi előzményei 2.

- Családszerkezeti sajátosságok (egyszülős család, több generáció együttélése)
- Megsokszorozódott család (nevelőszülők, mostoha és féltestvérek)
- Szülők nevelési stílusa (autokrata vagy megengedő)
- Jutalmazás mértéke, szerepe: az elvárásoknak komoly identitásformáló hatásuk van!
- A kevés, vagy túl sok levárás, a következetlen vagy hiányos jutalmazás árt.

Segítségnyújtás

- Családi első interjú (teljes család)
- Családi konzultáció (függőséggel kapcsolatos információk megbeszélése)
- Családterápia (Teljes család jelen van)
- Hozzá tartozói konzultáció (csak a hozzá tartozó van jelen)
- Szülő csoport
- Hozzá tartozói csoport
- Fogadó családok (egészségesen működő családok befogadnak egy függőséggel küzdő szerhasználó személyt)
- Egyéni terápiák, konzultáció
- Önsegítő csoportok, módszerek
- Rehabilitáció(k)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Katolikus Szeretetszolgálat
1068 Budapest, Városligeti Fasor 42.

Postai cím: 1406 Bp. Pf.: 6.
E-mail: modszertan@szeretetszolgalat.hu
www.szeretetszolgalat.hu